

גליונות לעיון בפרשת השבוע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
השנה השש עשרה
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

כ"ה

תרומה (תשל"ז)

א. שאלה כללית

הרמב"ם הלכות בית הבחירה א הלכה א':
מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבין בו הקרבנות וחוגגין
אליו שלש פעמים בשנה שנאמר "ועשו לי מקדש" (כ"ה ח')

מניין לרמב"ם שפסוק זה (ח') לדורות יכון, ולמה לא יפרשנו
כמצוה לדור המדבר לבנות אהל מועד - שהרי כל הפרשה בו תדבר?

ב. שאלה כללית

אור החיים (ר' חיים בן עטר): "ושכנתי בתוכם" ולא אמר בתוכו, שהמקום אשר
יקדישו לשכנו יהיה בתוך בני ישראל, שיקיפו המשכן בדי דגלים. ואולי
כי דברים אלה הם תשובה למחשבת ישראל בראותם בהר סיני שהיה בה מוקף
בדגלי המלאכים, והוא אות בתוכם, וחשקו באהבה להיותו כן בתוכם, ולזה
באה התשובה מבית לבית ואמר: "ועשו לי מקדש ושכנתי" כמו כן "בתוכם".

קאסוטו שמות ע' 221:

כדי שנוכל להבין את משמעות המשכן ואת מטרותו, עלינו לשים לב לכך, שבני
ישראל, לאחר שזכו להתגלות אלוהים בהר סיני, עמדו לנסע משם ולהתרחק
ממקום ההתגלות, עד שהיו חונים במקום (=בהר סיני) מרצשים היו את קרבת
האלוהים; נטעו, וזמה היה בעיניהם כאלו נתפרדה החבילה, אלמלא היה בתוכם
מסין סמל מוחשי לנוכחות ה' בתוכם.

למשם סמל כזה נועד המשכן. ולא לזכרון סודרה פרשה זו מיד אחר הפרשה
המספרת על כריית הברית בהר סיני. הקשר שבין ישראל ובין המשכן הריחף
המשך מתמיד של הקשר שנוצר בהר סיני בין העם ובין אלוהיו. בני ישראל
השוכנים לשבטיהם בכל חנייה וחנייה יכולים לראות מכל עבר את המשכן
העומד באמצע המחנה, ומציאותו של המשכן לנגד עיניהם מוכיחה להם, כי
כשהם כבוד ה' שוכן על הר סיני, כך הוא שוכן בתוכם בכל מקומות
נדודיהם במדבר. ולזה מתכוון הכתוב באומרו (כ"ה ח') "ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם".

- 1) מה המשותף להשקפת שני הנ"ל ומה ההבדל בין שניהם?
- 2) לאיזה מבין שלשת הפרושים העוסקים בסעם המשכן כולו בגליון
תרומה תשל"א שאלה א' מתאימים דברי קאסוטו?
- 3) מה הקשר שבין פרשה יתרו וסוף פרשת משפטים לפרשתנו לדעת קאסוטו?

ג. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

רש"י: ועשו לשמי בית קדושה.

- 1) מה הח שני הקשיים שרצה לישב?
- 2) מקובלנו: אין רש"י מפרש מלה קשה אלא עם הופעתה בפעם הראשונה
בתורה. וע' לכלל זה שופטים תשל"ב, תרומה תשל"ז 3
למה - אם כן - לא פרש רש"י מקדש בפרק ט"ו י"ז?

ד. ח... ושכנתי בתוכם.

בעל צידה לדרך: לא אמר "ושכנתי בתוכו" אלא "בתוכם" להורות שאין השכינה
שורה במקדש מחמת המקדש, כי אם מחמת ישראל "כי היכל ה' המה".

מלבי"ם: צוה כי כל אחד יבנה לו מקדש מחדרי לבו, כי יכין את עצמו להיות
משכן לה' ומעוז לשכונת עוזו. וכן מזבח להעלות כל חלקי נפשו לה',
עד שימסור נפשו לכבודו בכל עת.

- 1) מה הקשי הלשוני בפסוקנו שאותו רצו לפרש? האם, זהו אותו
קשי שהצה רש"י לישוב את לא?
- 2) האם מסכימים שני המפרשים האלה זה עם זה - או מישיבים הם
את השלי בשתי דרכים שונות?

(3) כיצד מפרש בעל צידה לדרך את ירמיהו ז' ד'?

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות xx קשות ביותר, יפתור כ"א לפי הבנתו.
שאלות וכן תשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קריית משה ירושלים.